

Ruchovcí, lumírovci

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Název projektu: Šablony v SZŠ Příbram**
- **Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- **VY_32_INOVACE_CJ.1.12**
- ***Nástin české literatury 19.století***
- **Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura**

- **Autor: Mgr. Alena Šimůnková**
- **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

Historický kontext

- 1868 – položení základního kamene ND – almanach Ruch (rušná doba)
- Snaha o **parnasismus** (vliv francouzské poezie – zaměření na formální stránku – vytríbená forma – „poetičnost“ a „vznešenost“ poezie --- snaha o reprezentativní postavení literatury (světovost) – spor o národní uvědomělost v poezii --- rozdělení na ruchovce a lumírovce

ruchovci

- křídlo národní – důraz na **národní specifičnost literatury** – výchovný aspekt – „ideální realismus“ (ideál „národní společnosti“)
- časopis Osvěta
- **Svatopluk Čech** – epické i lyrické básně - typická zdobnost, mnohomluvnost, patos – snaha o aktivizaci národního vědomí – ***Jitřní písně, Písně otroka***
- ***broučkiády*** – typ zbabělého měšťáka

Eliška Krásnohorská – libretistka (B. Smetana)

Josef Václav Sládek

- Povahou své tvorby tvoří most mezi **ruchovci a lumírovci** – vydavatel časopisu Lumír (více se klonil k lumírovcům)
- dvojí poloha poezie – citovost a soucit i vzdor – nehledal tolik inspiraci v cizí poezii, ale návrat k folklóru a české tradici – *představa ideálního selství* – **Selské písně**
- **Jiskry na moři** – zkušenosti z dvouletého pobytu v Americe
- překladatel Shakespeara, tvorba pro děti (bez didaktičnosti)

Iumírovci

- dlouhodobější pobyty v cizině – **J. V. Sládek** – USA, **Jaroslav Vrchlický** – Itálie, **Julius Zeyer** – Rusko a celá Evropa --- rysy evropanství – obohacení o různé podněty evropské literatury
- křídlo **kosmopolitní**
- **parnasismus** – přechod k literatuře České moderny – 90.léta 19. stol.

Vrchlický, Zeyer a Příbram

- Vyhledejte v knize Dvanáct osudů dvou staletí tyto informace:
 - 1) Co měli oba básníci společného s Příbramí?
 - 2) Jak se vyvíjel jejich vzájemný vztah?
 - 3) Kdo byla Karla Heinrichová a proč byla pro oba důležitá?

Řešení:

- 1) Oba sem zajížděli a Svatá Hora byla pro ně velkou inspirací. Z Příbrami pocházela Vrchlického matka a Zeyerova neteř K. Heinrichová.
- 2) Ze začátku přátelé, později se v pobytu v Příbrami střídali.
- 3) K. Heinrichová – manželka městského lékaře, v jejím domě „U Valešinky“ v Dlouhé ul. oba často pobývali.

Jaroslav Vrchlický

- nejvýznamnější osobnost českého parnasismu, rozsáhlá básnická tvorba
- **historicko-filozofické skladby** (*Duch a svět*) – monumentální obraz duchovního vývoje lidstva, **epické cykly** (*Zlomky epopeje*) – aktualizace heroismu – básník promítá do minulosti přítomnost a pomocí historických mýtů soudí dobu přítomnou, **přírodní a milostná lyrika** (*Dojmy a rozmary, Okna v bouři...*)
- dramatická tvorba (*Noc na Karlštejně*)

Julius Zeyer

- jeden z nejvzdělanějších českých spisovatelů parnasistů – znalec jazyků a evropských i orientálních kultur – inspirace v mýtech a legendách – ***Karolinská epopeja*** (přebásnění starofrancouzských pověstí) – středověký kult lásky jako oběti a nezlomnost silných rytířů oproti malosti současnosti – **novoromantismus** (únik od skutečnosti)
- parnasistní románová tvorba – tajemnost, čestnost hrdinů ve střetu s podlostí světa – ***Jan Maria Plojhar, Dům u tonoucí hvězdy***
- povídky – ***Tři legendy o krucifixu*** – východisko z duševní krize v křesťanství

Anotace

- Prezentace určena pro žáky 2.ročníků. Cílem je vysvětlit literární směrování v 70. až 80.letech 19.století, vysvětlit pojem parnasismus, objasnit většinou poněkud zkreslené dělení autorů na ručovce a lumírovce a též poukázat na spojitost některých autorů z Příbramí.
- Prezentace byla vytvořena v březnu 2014 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 28.3., 1.4., 2.4. a 8.4. 2014 . Je určena pro 3 až 4 vyučovací hodiny.

Zdroje:

- HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně: česká literatura devatenáctého století*. 1. vydání. Praha: ARSCI, 2007. 370 s. ISBN 978-80-86078-71-7
- FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů dvou staletí*. 1. vydání. Příbram: nákladem vlastním, 2006. 270 s., ISBN 80-239-8119-6